

Nr 389.

Av herr **Wiklund** i Byske, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 75, med förslag till lag om ändrad lydelse av 14 § i lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket.

I proposition nr 75 har Kungl. Maj:t hemställt, att innevarande års riksdag måtte bifalla i propositionen föreslagen ändring av § 14 i lagen av den 6 juni 1925 angående polisväsendet i riket.

Polislagens tillkomst avsåg dels att giva ökad stadga åt ordningsväsendet förnämligast på landsbygden, dels ock att genom fastslagna lagbestämmelser bereda befattningshavarna en tryggare och mera självständig ställning i samhället. Genom entreprenadsystemets avskaffande skulle man vinna, att fjärdingsmännen erhöles en från de kommunala myndigheterna mera *fristående ställning*. Enligt 17 § 2 mom. polisreglementet för riket av den 26 september 1925 anses befattningshavare hava gjort sig skyldig till tjänstefel av svår beskaffenhet, om han lägger hinder i vägen för tjänstens behöriga fullgörande genom nedläggande av arbetet. Som kompensation för befattningshavarnas beskurna handlingsfrihet ha tydligen de lagstiftande myndigheterna velat tillförsäkra befattningshavarna en annan utväg för erhållande av betryggande avlöningsförhållanden och därför lagt i länsstyrelsens hand att pröva skäligheten av av kommunen beslutad lön.

Andra särskilda utskottet framhåller i sitt betänkande av den 14 maj 1925 angående denna underställningsskyldighet bland annat: Säkerställer man befattningshavarna med avseende å såväl ekonomiska förmåner som tjänsteställning, torde man i övrigt sakna anledning till några väsentliga omläggningar av det nuvarande landsbygdssystemet. I enlighet med det anförda har utskottet omarbetat förslagets hithörande bestämmelser. Därvid har utskottet *till säkerställande av fjärdingsmännens ekonomiska ställning* bibehållit förslagets bestämmelser om underställning av beslut, som angår befattningshavare tillkommande förmåner av pekuniär art.

En ändring i berörda avseende skulle, enligt min mening, helt rubba den bärande principen i hela polislagstiftningen och med säkerhet komma att medföra icke önskvärda konsekvenser. Fjärdingsmännen, liksom övriga polismän, äro visserligen kommunala tjänstemän, men den huvudsakliga

funktion, de hava att fylla, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, är av statlig karaktär. För att polismannen opartiskt och på bästa sätt skall kunna fullgöra denna sin uppgift, är det absolut nödvändigt att han i sin tjänst står fri åt alla håll och tillika innehar en relativt oberoende ställning. Skulle en ändring av lagstiftningen företagas i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition, bleve befattningshavarnas ställning ohållbar. Då t. ex. en fjärdingsmannatjänst bleve ledig, skulle den med säkerhet givas åt den, som hos de kommunala myndigheterna förklarade sig nöjd med den lägsta lönen, även i det fall densamma är uppenbart oskälig.

Befattningshavaren åligger även att utföra uppdrag av statlig karaktär, för vilka staten i avsevärd utsträckning bidrager med kostnaderna för uppdragets fullgörande, och under sådana förhållanden torde det icke vara riktigt, att de kommunala myndigheterna skola erhålla ökat inflytande på avgörandet rörande avlöning m. m. Det kan därför icke med skäl påstås, att något obehörigt ingripande i kommunernas självbestämmanderätt ägt rum, ty då staten åtagit sig kostnader ligger det i sakens natur att staten även skall utöva inflytande. Därtill kommer att de kommunala myndigheterna i regel icke äga kännedom om eller kunna rätt bedöma det arbete, som åligger befattningshavaren. Den kända omständigheten, att de kommunala myndigheternas beslut, även i ärenden av denna art, ofta influeras av tillfälliga stämningar, skiftande politiska majoriteter m. m. torde även tala för, att staten genom sina organ bör utöva kontroll vid dessa frågors fastställande.

Länsstyrelsen, som står utanför de kommunalpolitiska striderna och dessutom äger nödig sakkunskap beträffande polissysslans art och omfattning, är otvivelaktigt skickad att i ovan berörda ärende utöva den kontrollerande verksamhet som genom polislagen tillerkänts densamma. Det torde icke heller med fog kunna påstås, att länsstyrelserna uraktlåtit att taga behörig hänsyn till vederbörande kommuns önskemål och ekonomiska intressen eller att länsstyrelse ålagt kommun att till polis- och fjärdingsman utbetala högre lön än vad som varit skäligt.

Enligt den ändring, som i Kungl. propositionen föreslagits, skulle länsstyrelse icke vara behörig vägra fastställelse av avlöning, pensionering, familjeunderstöd eller begravningshjälp, om dylik förmån anses bestämd till för lågt belopp, med mindre beloppet uppenbarligen icke är skäligt. Tillämpningen av denna lagbestämmelse skulle också i realiteten innebära, att ehuruval polisdistriktet enligt lag är pliktigt att skäligen avlöna befattningshavarna, hinder dock icke möter för polisdistriktet att efter lagändringens tillkomst i väsentlig mån undandraga sig denna skyldighet genom oskälig lönedepressning, utan att länsstyrelsen skulle vara behörig att vägra fastställa den låga lönen, såvida denna icke är uppenbarligen oskälig.

Skillnaden mellan vad som är skälig lön och vad som »uppenbarligen icke

är skäligt», torde för övrigt vara så stor, att det för framtiden kommer att bli ett frestande moment för de kommunala myndigheterna att söka hålla lönerna till befattningshavarna under den nivå, som bör betraktas skälig.

Vid genomläsandet av de åberopade yttrandena över riksdagens skrivelse i ärendet framgår ock, att i huvudsak samtliga länsstyrelser ävensom styrelsen för Svenska Polisförbundet avstyrkt tanken om begränsning av länsstyrelsens prövningsrätt. Även departementschefen framhåller, att det icke kan bli fråga om att borttaga prövningsrätten angående avlöning till fjärdingsman även i det fall, då kommunen och befattningshavaren äro ense om lönen och befattningshavaren prövas lämplig för tjänsten, och anser, att en begränsning av prövningsrätten i dylika fall kunde leda till återinförande av det förkastliga systemet, att till innehavare av polismannabefattningar utses den lägst bjudande. Vill man undvika detta bör icke enbart det förhållandet, att en del kommuner haft svårt att underordna sig polislagens övergångsbestämmelser, få utgöra skäl för en lagändring.

Under åberopande av vad som ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 75.

Stockholm den 5 mars 1929.

J. B. Wiklund.
